Σχέσεις Μερικής Διάταξης

Διδάσκοντες: **Φ. Αφράτη, Δ. Φωτάκης**

Επιμέλεια διαφανειών: **Δ. Φωτάκης**

Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Σχέση Μερικής Διάταξης

- Σχέση **Μερικής Διάταξης** (ή μερική διάταξη): ανακλαστική, αντισυμμετρική, και μεταβατική.
  - Αριθμοί: $\alpha \leq \beta$ (αλλά όχι $\alpha < \beta$), $\alpha \mid \beta$,
  - Σύνολα (σχέση στο P(S)): $A \subseteq B$.
- Ποιες από τις παρακάτω είναι σχέσεις μερικής διάταξης;

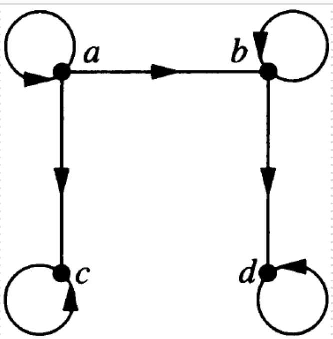

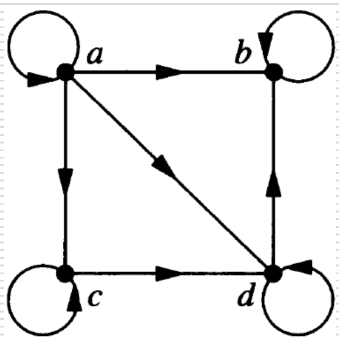

$$\begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \qquad \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Διατεταγμένα Σύνολα

- Σχέση μερικής διάταξης: γράφουμε $\alpha \leq \beta$ (αντί $(\alpha, \beta) \in R$).
- Σύνολο A με σχέση μερικής διάταξης ≤ :
  μερικώς διατεταγμένο σύνολο (A, ≤) (ή poset).
  - $(N, \leq)$, $(N^*, |)$, $(P(N), \subseteq)$, (Άνθρωποι, Πρόγονος).
- Αν $\alpha \leq \beta$ ή $\beta \leq \alpha$, α και β συγκρίσιμα. Διαφορετικά μη συγκρίσιμα.
  - $(N^*, |)$: 3 και 9 συγκρ., 5 και 7 όχι. $(P(N), \subseteq)$: {1} και {2} όχι.
- Poset (A, ≤) και όλα τα ζεύγη στοιχείων είναι συγκρίσιμα:
  ολικά διατεταγμένο σύνολο (ολική διάταξη ή **αλυσίδα**).
  - (A, ≤) και $B \subseteq A$ ώστε (B, ≤) ολικά διατεταγμένο: B αλυσίδα (του A).
  - **Πεπερασμένη** (μη κενή) αλυσίδα έχει μέγιστο και ελάχιστο στοιχείο.
- (A, ≤) και $B \subseteq A$ ώστε στο (B, ≤) κανένα ζεύγος συγκρίσιμο:
  B **αντιαλυσίδα** (του A).

Ακυκλικοί Γράφοι

- Κατευθυνόμενος Ακυκλικός Γράφος (ΚΑΓ, DAG) δεν έχει κύκλους, μπορεί να έχει ανακυκλώσεις.
  - Συχνά αναπαριστούν εξαρτήσεις δραστηριοτήτων, εργασιών.
- R σχέση που αντιστοιχεί σε ΚΑΓ. Η ανακλαστική μεταβατική κλειστότητα S της R είναι σχέση μερικής διάταξης.
  - Αν $\alpha \neq \beta$, $(\alpha, \beta), (\beta, \alpha) \in S$, έχουμε κύκλο (στην R).
  - Άρα ΑΜΚ της R είναι αντισυμμετρική.
- Κάθε μερική διάταξη αντιστοιχεί σε ΚΑΓ.
  - Κύκλος και μεταβατική ιδιότητα: όχι αντισυμμετρική.
- Μορφή ΚΑΓ για σχέσεις ολικής διάταξης;
- Αλυσίδες αντιστοιχούν σε μονοπάτια ΚΑΓ. Αντιαλυσίδες σε ανεξάρτητα σύνολα ΚΑΓ.

$(\{1, 2, 3, 4, 6, 8, 12\}, |)$

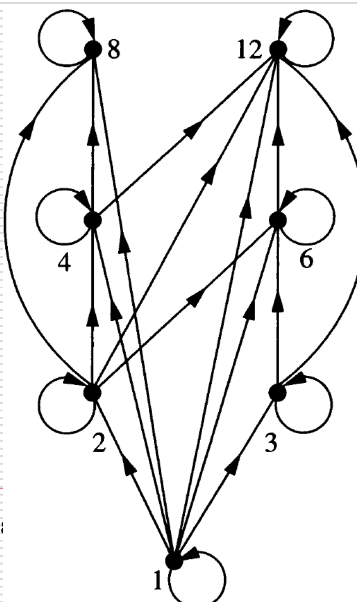

Διαγράμματα Hasse

- Απέριττοι γράφοι για αναπαράσταση μερικών διατάξεων.
  - Ξεκινάμε από ΚΑΓ και αφαιρούμε ανακυκλώσεις (εννούνται).
  - Αφαιρούμε «μεταβατικές» ακμές (μόνο «βασικές» ακμές):
    - Για κάθε α – γ διαδρομή μήκους ≥ 2, αφαιρούμε ακμή (α, γ).
  - Για κάθε ακμή (α, β), β πάνω από α και αφαιρούμε φορά (βέλος).

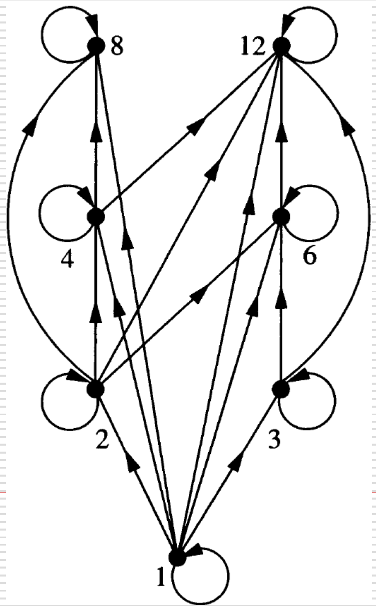

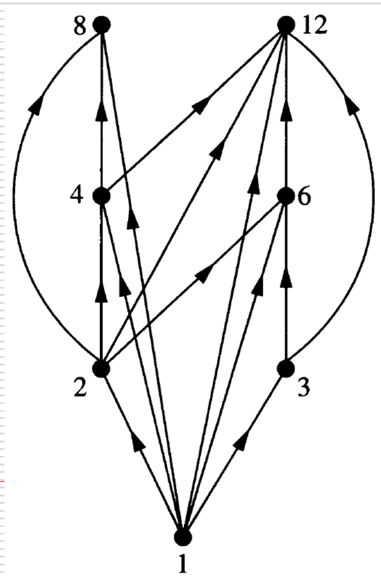

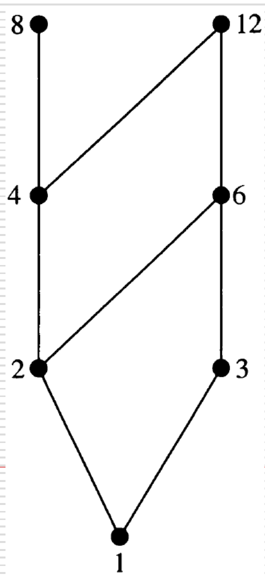

Διαγράμματα Hasse

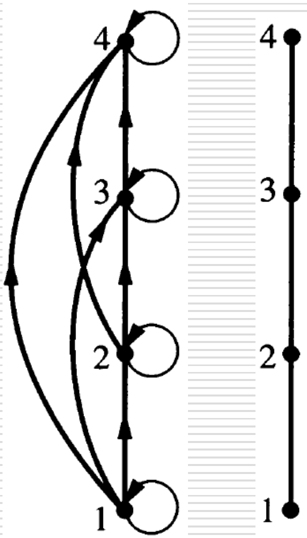

$(\{1,2,3,4\},\leq)$

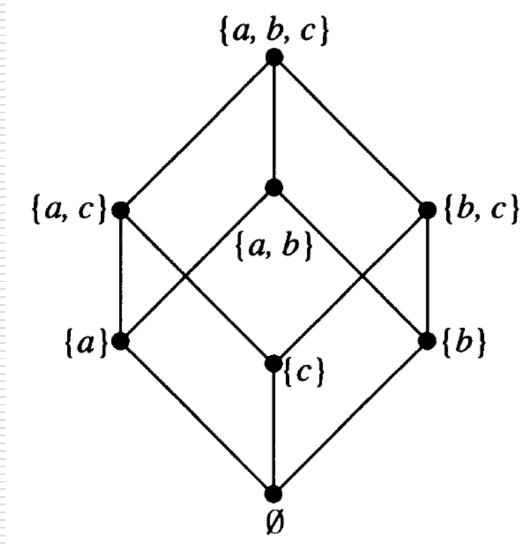

$(\mathcal{P}\{a,b,c\},\subseteq)$

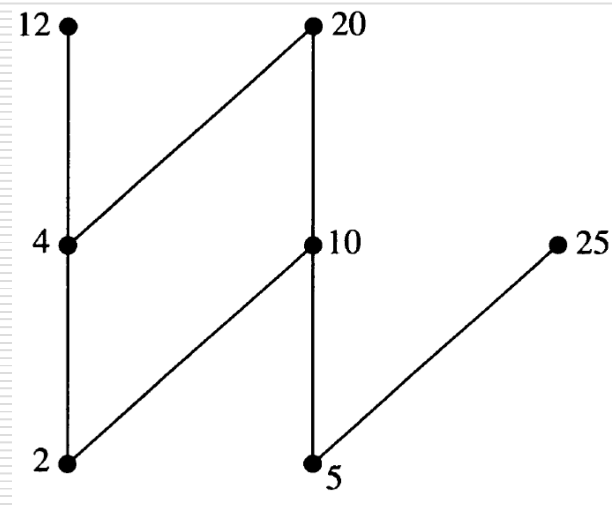

$(\{2,4,5,10,12,20,25\},|)$

Λεξικογραφική Διάταξη

- Posets $(A_1, \leq_1)$ και $(A_2, \leq_2)$.
- Λεξικογραφική διάταξη $\leq$ στο $A_1 \times A_2$:
  - $(\alpha_1, \alpha_2) < (\beta_1, \beta_2)$ αν είτε $\alpha_1 <_1 \beta_1$ είτε $\alpha_1 = \beta_1$ και $\alpha_2 <_2 \beta_2$.
  - $(\alpha_1, \alpha_2) = (\beta_1, \beta_2)$ αν $\alpha_1 = \beta_1$ και $\alpha_2 = \beta_2$.
  - $(N \times N, \leq)$: $(2, 4) \leq (2, 5) \leq (3, 2) \leq (5, 1) \leq (5, 100) \leq (6, 0)$.
- Λεξικογραφική διάταξη $\leq$ στο $A_1 \times A_2 \times \ldots \times A_n$:
  - $(\alpha_1, \alpha_2, \ldots, \alpha_n) < (\beta_1, \beta_2, \ldots, \beta_n)$ αν για κάποιο $k \geq 0$, $\alpha_1 = \beta_1, \ldots, \alpha_k = \beta_k$ και $\alpha_{k+1} <_{k+1} \beta_{k+1}$.
  - $(\alpha_1, \alpha_2, \ldots, \alpha_n) = (\beta_1, \beta_2, \ldots, \beta_n)$ αν $\alpha_1 = \beta_1, \ldots, \alpha_n = \beta_n$.
- Λεξικογραφική διάταξη συμβολοσειρών με βάση (ολική) διάταξη γραμμάτων του αλφαβήτου.
  - Το «κενό» προηγείται κάθε συμβόλου, τόνοι αγνοούνται.
    Π.χ. μαντείο < μάντης < μηλιά < μήλο < το < τόπι.

Μέγιστα και Ελάχιστα Στοιχεία

- α maximal στοιχείο $(A, \leq)$ αν δεν υπάρχει $\beta \neq \alpha$ με $\alpha \leq \beta$.
- α minimal στοιχείο $(A, \leq)$ αν δεν υπάρχει $\beta \neq \alpha$ με $\beta \leq \alpha$.
  - $(\{1, 2, 3, 4, 6, 8, 12\}, |)$: maximal 8 και 12, minimal 1.
  - $(\{2, 4, 5, 10, 12, 20, 25\}, |)$: maximal 12, 20, 25, minimal 2, 5.
  - $(P(\{a, b, c\}), \subseteq)$: maximal $\{a, b, c\}$ και minimal $\emptyset$.
- α μέγιστο στοιχείο $(A, \leq)$ αν μοναδικό maximal, $\forall \beta(\beta \leq \alpha)$.
- α ελάχιστο στοιχείο $(A, \leq)$ αν μοναδικό minimal, $\forall \beta(\alpha \leq \beta)$.

Άνω και Κάτω Φράγμα

- α **άνω φράγμα** στοιχείων $B \subseteq A$, αν για κάθε $\beta \in B$, $\beta \leq \alpha$.
- α **κάτω φράγμα** στοιχείων $B \subseteq A$, αν για κάθε $\beta \in B$, $\alpha \leq \beta$.
  - Άνω για {a, b, c}: e, f, j, h. Κάτω: a.
  - Άνω για {j, h}: όχι. Κάτω: f, d, e, b, c, a.
- α **ελάχιστο** άνω φράγμα $B \subseteq A$ (sup): α άνω φράγμα B και για κάθε β άνω φράγμα B, $\alpha \leq \beta$.
- α **μέγιστο** κάτω φράγμα $B \subseteq A$ (inf): α κάτω φράγμα B και για κάθε β κάτω φράγμα B, $\beta \leq \alpha$.
- Αν υπάρχουν, είναι **μοναδικά**.
  - Ελάχιστο άνω φράγμα α, β στο (N, |): ΕΚΠ(α, β).
  - Μέγιστο κάτω φράγμα α, β στο (N, |): ΜΚΔ(α, β).
  - Ελάχιστο άνω φράγμα A, B στο $(P(S), \subseteq)$: $A \cup B$.
  - Μέγιστο κάτω φράγμα A, B στο $P(S), \subseteq)$: $A \cap B$.

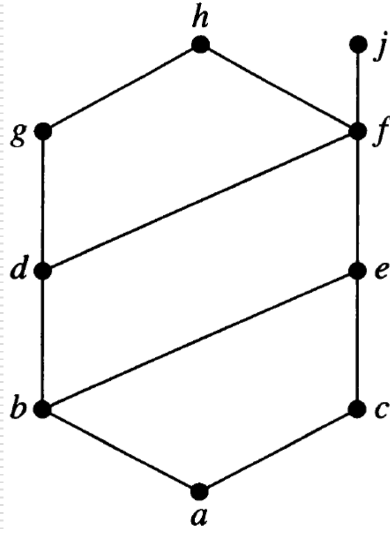

Δικτυωτά (Lattices)

- (A, ≤) είναι **δικτυωτό** (lattice) αν κάθε ζεύγος στοιχείων έχει ελάχιστο άνω φράγμα και μέγιστο κάτω φράγμα.
  - Ποια από τα παρακάτω είναι δικτυωτά;
  - Είναι δικτυωτό το ({1, 2, …, k}, |);
  - Είναι δικτυωτά τα (N, |), (P(S), ⊆);

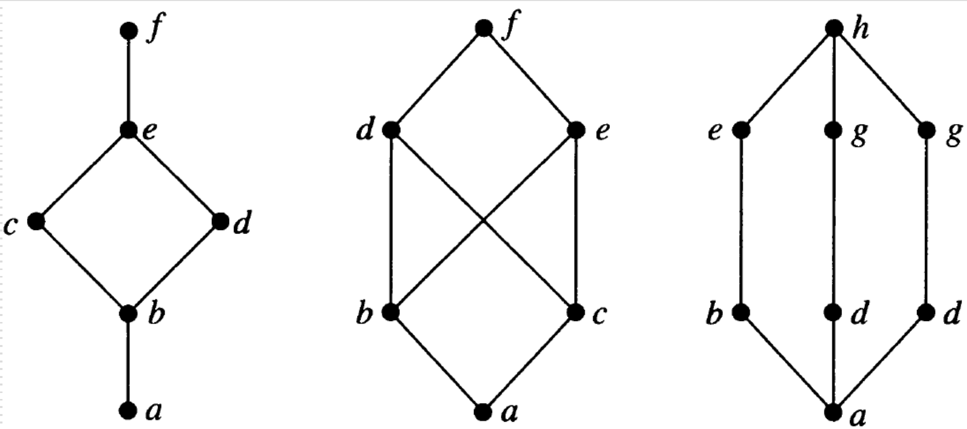

Αλυσίδες και Αντιαλυσίδες

- A σύνολο μαθημάτων, (α, β) $\in$ R ανν α προαπαιτούμενο β.
  - Αντισυμμετρική και μεταβατική: σχέση προτεραιότητας.
  - Ανακλαστική κλειστότητα R: σχέση μερικής διάταξης.
- Μήκος μεγαλύτερης αλυσίδας: ελάχιστος #εξαμήνων για πτυχίο.
- Μέγεθος μεγαλύτερης αντιαλυσίδας: μέγιστος #μαθημάτων στο ίδιο εξάμηνο.
- Αν μακρύτερη αλυσίδα στο (A, $\leq$) έχει μήκος $k \geq 1$, στοιχεία A διαμερίζονται σε k αντιαλυσίδες.
- Αν μεγαλύτερη αντιαλυσίδα στο (A, $\leq$) έχει μέγεθος $k \geq 1$, στοιχεία A διαμερίζονται σε k αλυσίδες.

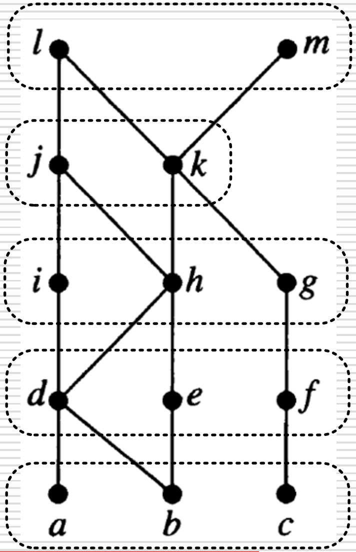

Αλυσίδες και Αντιαλυσίδες

- Αν μακρύτερη αλυσίδα στο (A, ≤) έχει μήκος $k \geq 1$, στοιχεία A διαμερίζονται σε k αντιαλυσίδες.
  - Απόδειξη με επαγωγή.
  - Βάση $k = 1$: Αν μακρύτερη αλυσίδα έχει 1 στοιχείο, όλα τα στοιχεία αποτελούν 1 αντιαλυσίδα.
  - Επαγωγική υπόθεση: σε κάθε (A, ≤) με μακρύτερη αλυσίδα μήκους k, διαμέριση A σε k αντιαλυσίδες.
  - Επαγωγικό βήμα:
    - (A, ≤) με μακρύτερη αλυσίδα μήκους k+1.
    - M σύνολο maximal στοιχείων: Αντιαλυσίδα με 1 στοιχείο (τελευταίο) σε κάθε αλυσίδα.
    - (A – M, ≤) έχει μακρύτερη αλυσίδα μήκους k.
    - Διαμέριση A – M σε k αντιαλυσίδες.
    - Διαμέριση A σε k+1 αντιαλυσίδες.

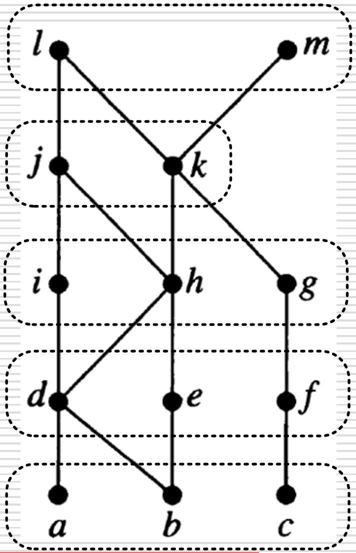

Αλυσίδες και Αντιαλυσίδες

- Αν μακρύτερη αλυσίδα στο $(A, \leq)$ έχει μήκος $k \geq 1$, στοιχεία A διαμερίζονται σε k αντιαλυσίδες.
  - Αν $|A| \geq nm+1$, τότε είτε αλυσίδα μήκους $\geq n+1$ είτε αντιαλυσίδα μεγέθους $\geq m+1$.
- Σε σύνολο $nm+1$ ανθρώπων, είτε αλυσίδα απογόνων μήκους $m+1$ είτε $n+1$ άνθρωποι χωρίς σχέση προγόνου-απογόνου.
  - Αν όλες αλυσίδες μήκους $\leq m$, διαμέριση σε $\leq m$ αντιαλυσίδες. Αν όλες αντιαλυσίδες μεγέθους $\leq n$, #ανθρώπων $\leq nm$.
- Σύνολο S με n^2+1 θετικούς φυσικούς:
  - Για κάθε $A \subseteq S$, $|A| = n+1$, υπάρχουν $x, y \in A$, $x \neq y$, με $x \mid y$.
  - Νδο υπάρχει $\{x_1, x_2, \ldots, x_{n+1}\} \subseteq S$ όπου $x_i \mid x_{i+1}$, για κάθε $i = 1, \ldots, n$.
- Πρέπει νδο στο poset $(S, \mid)$, υπάρχει αλυσίδα μήκους $\geq n+1$.
  - Μεγαλύτερη αντιαλυσίδα έχει μέγεθος $\leq n$.
  - Άρα υπάρχει αλυσίδα μήκους $\geq n+1$.

Τοπολογική Διάταξη

- Ολική διάταξη $(a_1, a_2, ..., a_n)$ συμβατή με μερική διάταξη $(A, \leq)$.
  - Συμβατότητα: Για κάθε $i < j$, είτε $a_i \leq a_j$ είτε a_i, a_j μη συγκρίσιμα.
  - Γραμμική διάταξη κορυφών ΚΑΓ ώστε ακμές (εκτός ανακυκλώσεων) κατευθύνονται από αριστερά προς δεξιά.
- $(A, \leq)$, A πεπερασμένο, επιδέχεται τοπολογικής διάταξης.
  - Γράφος είναι ΚΑΓ ανν επιδέχεται τοπολογικής διάταξης.
- $(A, \leq)$, A πεπερασμένο, έχει ≥ 1 minimal στοιχείο.
  - Ξεκινάμε επιλέγοντας οποιοδήποτε στοιχείο.
  - Ακολουθούμε «ακμές» στην αντίθετη φορά.
  - Όχι κύκλοι και πεπερασμένο: τερματίζουμε σε minimal.

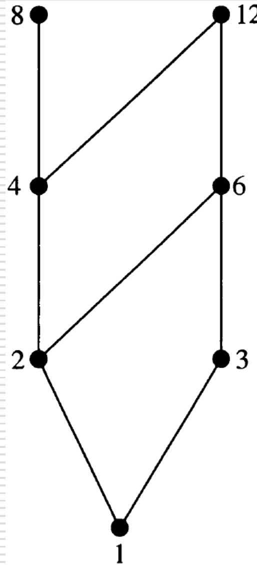

Τοπολογική Διάταξη

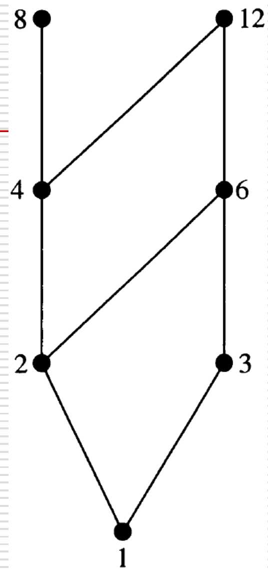

- Υπολογισμός τοπολογικής διάταξης:
  - a_1: minimal (A, ≤).
  - a_2: minimal (A – {a_1}, ≤).
  - a_3: minimal (A – {a_1, a_2}, ≤).
  - ...
  - 1, 3, 2, 6, 4, 12, 8
  - A, C, E, B, D, G
- Αναζήτηση κατά Βάθος (DFS) στο ΚΑΓ
  ή στο διάγραμμα Hasse (με φορά ακμών).
  - Κορυφές σε αντίστροφη σειρά «αποχώρησης».
  - Ολοκλήρωση εξερεύνησης κορυφής και γειτόνων: εισαγωγή κορυφής σε στοίβα.
  - Ολοκλήρωση DFS και εξαγωγή από στοίβα: τοπολογική διάταξη.